

K R O N I E K.

JAC. VAN LOOY ZESTIG JAAR.

Jac. van Looy is zestig jaar geworden, 12 Sept. j.l., dag- en weekbladen hebben het ruchtbaar gemaakt, het is een feit, en als zoodanig onweersprekelijk — toch zijn er, die 't nog bijkans niet gelooven, wijl ze 't zich zoo heelemaal niet begrijpen kunnen. Zestig jaar! Worden dan werkelijk de „jongeren” al oud? Zestig jaar — o, het kan een leeftijd van hoogen bloei zijn — bij Van Looy (hoera, hoera!) is het dat! — er kunnen nog vele jaren van fijn-krachtige, wijsheid-verdiepte werkzaamheid op volgen — wie wenscht ze hém niet toe? — maar een begin van ouderdom is het dan toch, zestig jaar. Hoe kort nog maar lijkt het geleden, dat algemeen in ons braaf en voorlijk landje werd gesmaald of getoornd op de „Nieuwe Gidsers”, als op een troepje ál te jonge, ál te onstui-mige, ál te baldadige en dwaze. . . . jongelui!

Het is waar dat van dat veel gehoorde, maar ook geestdriftig bewonderde, troepje Jacobus van Looy de in jaren oudste was. Laat in de kunst gekomen — de omstandigheden waren hem nu juist niet favorabel geweest! — moest hij eigenlijk nog beginnen op een leeftijd, waarin Jacques Perk al gestorven, waarin ook van anderen de felste, verras-sendste bloei al was voorbij. In het jaar der stichting van den Nieuwen Gids werd Van Looy dertig. En toen eerst, aangesticht door die stichting, begon de litteraire loop-baan van dezen schilder, die een schrijver werd, maar schilder bleef, en van harte, en die zeker wel krachtens deze zeer bizondere, deze unieke twee-eenheid, maar toch vóór alles door de wonderlijke diepte, ruimte en rijkdom zijner gevoels- en gedachtenwereld in de kunst tot zulk een prachtige hoogte is gestegen. Zoo ziet ge, het is dan ook be-trekkelijk nog maar een korte periode, het zijn maar nauwelijks dertig jaren, waarin,

naast een schat van glorieus schilderwerk, die overvloed van litteraire schoonheid ontstond: Proza, Gekken, Feesten, Reizen, Zebedeus, de Shakespeare-vertalingen, en die weinige, maar zoo verrukkelijke verzen. En thans, als voorloopig het laatste, de diep-innige evocaties van kind-leven, waarmee De Nieuwe Gids der laatste maanden getooid was als met helle sprankels van ouden glans.

Innigheid, diep-doordringende, heerlijk-warme innigheid — het moet mij altijd weer uit de pen — ziedaar de hoogst beminnens-waardige eigenschap der beste nederlandsche litteratuur van na 1880, en van die kostbare eigenschap is Jac. van Looy de voornaamste, rijkste, prachtigste vertegenwoordiger. Men heeft veel gesproken en geschreven over zijn typische schilders-hoedanigheden, die ook in zijn litteraire werk overal naar voren komen zouden. Ik spreek het niet tegen. Zeker, Van Looy's kunst is visionair, men zou ook van hem — zooals het eenmaal ge-daan werd van Joris Karel Huysmans — kunnen zeggen: C'est un œil! Die kleur en dat licht, niet waar, dat gloeiende coloriet in zijn Stierengevecht, in al zijn verhalen uit Spanje en Italië, die schat van schildersopmerkin-gen ook in zijn F e e s t e n! Zonder twijfel. Maar het állerschoonste vond ik daarin toch niet. Het hoogste en schoonste in alle kunst wordt, volgens mij, niet door middel van oog of oor, niet door alle zinnen te zamen, en ook niet door den denkenden, den schitterenden geest voortgebracht, maar door het donker-kloppende, het lijdende, het bloedende hart. Waar groote kunst is, daar is geleden. „Hartebloed, hartebloed”, de innigheid in den blik van den schrijver-schilder Van Looy wordt er altijd-door mede gevoed. . . .

Men weet het dus nu, Jac. van Looy, de Rembrandt onzer litteratuur (de betiteling